

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
معاونت فرهنگی و اجتماعی

دانشگاه علامه طباطبائی
معاونت فرهنگی و اجتماعی

عنوان: دستورالعمل برگزاری کرسی آزاداندیشی

چاپ: معاونت فرهنگی و اجتماعی دانشگاه علامه طباطبائی

طراحی و صفحه آرایی: استودیوی طراحی بیتاب

تاریخ انتشار: مردادماه ۱۳۹۵

نشانی: تهران، خیابان کریم خان زند، نبش آبان شمالی، پلاک ۷۶، طبقه ۵

کدپستی: ۱۵۹۷۶۳۳۱۳۱

تلفن: ۰۲۱-۸۸۹۲۳۷۰۷

سایت: <http://farhangi.atu.ac.ir>

هرگونه استفاده و بهره برداری از مطالب این کتاب با ذکر منبع آزاد می باشد.

دستور العمل
برگزاری کرسی
آزاداندیشی

دستورالعمل برگزاری کرسی آزاداندیشی

مقدمه

فرهنگ هر جامعه برآیندی از افکار و اندیشه‌های متفاوت است. در هر جامعه‌ای نظرات و اندیشه‌ها و تفکرات گوناگون بامبنای نظری متنوعی وجود دارد. در این شرایط پیشرفت و اقتدار کشور و جامعه - که در گرو وفاق و وحدت ملی است - تنها یک راه حل دارد و آن راه حل گفتگوست. گفتگو و تضارب آرا میان اندیشه‌ها و تفکرات متنوع و متکثر موجود در داخل جامعه. کرسی‌های آزاداندیشی بستری برای تحقق گفتگو و تضارب آراء در فضای جامعه به ویژه در محیط‌های دانشجویی است که وظیفه سنگین‌تری در قبال پیشرفت فرهنگ، اندیشه و علم در کشور دارند و این پیشرفت به جز از طریق فرهنگ آزاد اندیشی امکان ندارد. به تعبیر مقام معظم رهبری «اگر بخواهیم در زمینه‌ی گسترش و توسعه واقعی فرهنگ و اندیشه و علم حقیقتاً کار کنیم، احتیاج داریم به این که از مواهب خدادادی و در درجه اول از آزاداندیشی استفاده کنیم»^۱.

۱۳۸۱/۱۱/۷.۱

دانشجویان کشور عنصر فعالی هستند که می‌توانند در مسائل گوناگون کشور اثرگذار باشند و عمده این اثرگذاری به حضور در صحنه و اظهار نظر در موضوعات مختلف است. میدان دادن به دانشجویان برای اظهار نظر تا کید ویژه مقام معظم رهبری خطاب به مسئولین کشور است. «یکی دیگر از کارهایی که باید در زمینه‌ی مسائل گوناگون اجتماعی و سیاسی و علمی انجام بگیرد، میدان دادن به دانشجویان برای اظهار نظر. از اظهار نظر هیچ نباید بیمناک بود. این کرسی‌های آزاداندیشی که ما گفتیم، در دانشگاه‌ها باید تحقق پیدا کند و باید تشکیل بشود. اگر چنانچه بحث‌های مهم تخصصی در زمینه‌ی سیاسی، در زمینه‌های اجتماعی، در زمینه‌های گوناگون حتی فکری و مذهبی، در محیط‌های سالمی بین صاحبان توان و قدرت بحث مطرح بشود، مطمئناً ضایعاتی که از کشاندن این بحث‌ها به محیط‌های عمومی و اجتماعی ممکن است پیش بیاید، دیگر پیش نخواهد آمد.»^۲

ایشان در جای دیگری تسهیلگری و مدیریت امکان تضارب آراء را جزء وظایف نظام اسلامی بر شمرده‌اند. «یکی از وظایف نظام جمهوری اسلامی، حمایت صریح از برخورد افکار به شکل سالم است. اینکار، ظرف و مجرا لازم دارد و این مجرا بایستی به وسیله خود دوستان دانشگاهی و حوزوی در بخش‌های مختلف تنظیم شود.»^۳

تاکید ایشان بر این نکته که مجرا و بستر لازم برای این اتفاق باید توسط خود دوستان دانشگاهی در دانشگاه‌ها تنظیم شود، ضرورتی بر تهیه دستورالعمل حاضر است. ذکر این نکته ضروری است که آیین‌نامه

کرسی‌های آزاداندیشی توسط وزارت محترم علوم، تحقیقات و فناوری آماده شده است اما با توجه به شرایط ویژه دانشگاه علامه طباطبائی به عنوان بزرگ‌ترین دانشگاه علوم انسانی کشور و با توجه به ضرورت تدوین قالب بومی و جذاب بالحاظ کردن مکانیزم‌های انگیزشی برای دانشجویان دانشگاه، ضرورت تهیه «دستورالعمل» ذیل «آیین‌نامه کرسی‌های آزاداندیشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری» احساس می‌شود.

دستورالعمل حاضر با جهت‌گیری زیر در جهت تعالی فضای آزاداندیشی و برای دانشگاه علامه طباطبائی تهیه شده است.

۱) شفافیت موضوع و آموزش نحوه برگزاری کرسی آزاداندیشی موفق و

مؤثر

۲) تسهیلگری اجرا و رفع موانع موجود در فرآیند پیشینی و پسینی

برگزاری کرسی آزاداندیشی

۳) طراحی و به‌کارگیری مکانیزم‌های حمایتی و انگیزشی در جهت

ترغیب دانشجویان به برگزاری کرسیهای آزاداندیشی

❁ ماده (۱) اهداف

- تغییر فضای هیجانی و رادیکالی دانشگاه به سمت فضای

عقلانی و فکری

- ایجاد تحرک فکری و تربیت بهتر دانشجویان و افزایش سطح

مطالعه

- ایجاد همگرایی و تضارب آراء میان تفکرات متکثر و همدلی بهتر

دانشجویان

- عامل گفتمان‌سازی و تصمیم‌سازی حول مسائل اساسی کشور

- ایجاد جریان سیال فکری و پیشرفت علمی فرهنگی دانشگاه

❁ ماده (۲) کلیات

در سطح کلان دو نوع برنامه مبتنی بر آزاداندیشی وجود دارد که باید مورد توجه قرار گیرد. کرسی آزاداندیشی و کرسی نظریه پردازی. تمایز این دو گونه در جدول زیر نشان داده شده است:

کرسی نظریه پردازی	کرسی آزاداندیشی	
اساتید و صاحب نظران	دانشجویان	طرفین گفتگو
نظریه پردازی و تولید علم	عقلانی کردن فضای دانشگاه	هدف از گفتگو
مباحث نظری و عملی تخصصی	مباحث فکری، سیاسی و علمی	حوزه مباحث
نهادهای رسمی دانشگاه	تشکلها و فعالین دانشجویی	متولی برگزاری

این دستورالعمل برای موضوع کرسیهای آزاداندیشی (صورت اول) نوشته شده است.

❁ ماده ۳) تعریف

کرسی آزاداندیشی بسترو محفلی است برای گفتگوی آزادانه حول موضوعات مختلف فکری، سیاسی، فرهنگی و علمی. ویژگی اصلی کرسیهای آزاداندیشی در دانشگاه «محوریت دانشجویان در اظهار نظر» و «حاکمیت عقلانیت و فضای منطقی» در گفتگوهاست. هر محفلی که در آن دانشجویان بتوانند حول یک موضوع مشخص با یکدیگر در یک فضای آزاد، منطقی و اخلاق مدار، گفتگو کنند، مصداقی از یک کرسی آزاداندیشی است.

قابل ذکر است تعداد حضار جلسه، عامل تعیین کننده‌ای در برنامه نیست. جلسات آزاداندیشی می‌تواند از حلقه‌های چند نفره تا جلسات بزرگ چند صد نفره را شامل شود. حتی در قالب برگزاری نیز روشهای بسیار متنوعی را می‌توان ذکر کرد. از جلسات تخصصی و ساختارمند تا جلسات عمومی ترو تریبون‌های آزاد در این فرایند قابل انجام است.

❁ ماده ۴) ویژگی‌های کرسی‌های آزاداندیشی دانشجویی

ویژگی‌های کرسی‌های آزاداندیشی دانشجویی با توجه به فرمایشات مقام معظم رهبری و با توجه به تجربیات موجود چندین ساله دانشگاه‌های کشور عبارت‌اند از سه مؤلفه اخلاق، منطق و آزادی است. به تعبیر مقام معظم رهبری «نباید از آزادی» ترسید و از «مناظره» گریخت و «نقد و انتقاد» را به کالای قاچاق و یا امری تشریفاتی، تبدیل کرد چنانچه نباید بجای مناظره، به «جدال و مراء» گرفتار آمد و بجای آزادی، به دام هتاکی و مسئولیت‌گریزی لغزید.

آن روز که سهم «اخلاق» و سهم «منطق»، همه یکجا و در کنار

یکدیگر اداء شود، آغاز روند خلاقیت علمی و تفکر بالنده دینی در این جامعه است و کلید جنبش «تولید نرم افزار علمی و دینی» در کلیه علوم و معارف دانشگاهی و حوزوی زده شده است.^۴ دانشجویان می‌توانند با رعایت اخلاق و منطق در تمامی موضوعات و حوزه‌های نظری و معرفتی اظهار نظر کرده و عقیده خود را بیان کنند. در کرسیهای آزاداندیشی به جز از اخلاق و منطق هیچ خط قرمزی وجود ندارد.

❁ ماده (۵) قالب‌ها و ساختارهای آزاداندیشی

هر کرسی آزاداندیشی بسته به موضوع گفتگویی می‌تواند در یکی از ساختارهای زیر برگزار شود؛

ویژگی قالب	توصیف قالب	
ویژگی اصلی این مدل مشارکت گسترده دانشجویان در گفتگوهاست و برای بیشتر موضوعات سیاسی، اجتماعی و عقیدتی مناسب است.	در این مدل، تمام حضار شرکت کننده در برنامه می‌توانند طبق آیین‌نامه برنامه و در یک مدت زمانی مشخص ثبت نام کرده و برای اظهار نظر اقدام نمایند.	گفتگوی آزاد دانشجویی

ویژگی قالب	توصیف قالب	
<p>ویژگی اصلی این مدل، داغ شدن گفتگو به دلیل دوقطبی شدن آن و بالا رفتن کیفیت گفتگوها نسبت به مدل قبلی است.</p>	<p>در این مدل موضوع گفتگو، یک موضوع دوقطبی است که بین دو موضع که ممکن است از دو نفر تا چندین نفر را شامل شود، مورد بحث و واکاوی قرار می‌گیرد.</p>	<p>مناظره دانشجویی</p>
<p>ویژگی اصلی این مدل، منطقی‌تر و آرام‌تر شدن فضای جلسه نسبت به مدل‌های دوقطبی و مناظره‌ای است. برای موضوعات تخصصی مناسب‌تر است.</p>	<p>در این الگو، موضوع گفتگو به بیش از دو موضع شکسته شده و از جوانب بیشتری مورد بررسی قرار می‌گیرد.</p>	<p>میزگرد دانشجویی</p>

ویژگی قالب	توصیف قالب	
<p>ویژگی اصلی این مدل علاوه بر تخصصی تر شدن فضای گفتگو، ایجاد امکان نقد نظریه‌های رایج علمی در حوزه‌های مختلف علوم انسانی است.</p>	<p>در این قالب گفتگو حول نقد یک نظریه یا یک کتاب یا یک فیلم مشخص انجام می‌شود. در ابتدای جلسه موضوع ارائه شده و در ادامه مورد نقد و چالش قرار می‌گیرد.</p>	<p>کرسی نقد</p>
<p>این قالب برای پیگیری رفع مشکلات و کمک به پیشرفت کشور کارایی بالایی دارد.</p>	<p>در این مدل نقد عملکرد یکی از مسئولین دانشگاهی یا یکی از مسئولین کشور موضوع کرسی است.</p>	<p>کرسی مطالبه‌گری</p>

*در تمامی ساختارهای فوق‌الذکر به کارگیری یک نفر کارشناس علمی جهت تشریح موضوع جلسه پیشنهاد می‌شود.

❁ ماده ۶) موضوعات آزاداندیشی

کرسی‌های آزاداندیشی می‌تواند موضوعات مختلف فکری، سیاسی، علمی، فرهنگی، اقتصادی، عقیدتی، هنری و... را شامل شود. در یک دسته‌بندی کلی دودسته موضوع برای کرسی‌های آزاداندیشی وجود دارد؛ ۱) موضوعات عمومی و ۲) موضوعات تخصصی.

دسته‌های موضوعی	توصیف موضوع
موضوعات عمومی	موضوعات عمومی شامل کلیه موضوعات فکری، سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی است که به همه دانشجویان دانشگاه مرتبط می‌شود و تمامی رشته‌های تحصیلی می‌توانند در آن برنامه اظهار نظر کنند.
موضوعات تخصصی	موضوعات تخصصی، موضوعاتی است که حول هر رشته دانشگاهی شکل می‌گیرد و به محتوای آن رشته و مسائل کشور که به آن حوزه تخصصی برمی‌گردد، می‌پردازد.

❁ ماده ۷) مکان برگزاری برنامه

مکان برگزاری برنامه نیز می‌تواند آمفی تئاتر، کلاس‌های دانشکده، سالن‌های کنفرانس، مساجد یا نمازخانه‌ها، خوابگاه‌ها و صحن دانشگاه را شامل شود و محدودیتی وجود ندارد.

❁ ماده ۸) نقش مجری کارشناس و نقش حضار در برنامه

در هر برنامه آزاداندیشی، حضور یک فرد با عنوان مجری کارشناس ضروری است. مجری کارشناس وظیفه مدیریت جلسه را بر عهده دارد. این فرد کسی است که علاوه بر توانایی اداره فضای جلسه و مدیریت گفتگوها، به موضوع برنامه نیز تسلط داشته و می‌تواند گفتگوها را ذیل موضوع برنامه متمرکز کند و از پراکنده‌گویی و خارج شدن از موضوع جلوگیری به عمل آورد. وظیفه دیگر مجری کارشناس شرح و بسط موضوع برنامه در ابتدای برنامه و پیش از آغاز گفتگوهاست تا زوایای بحث و محورهای اصلی موضوع روشن شود. مجری کارشناس می‌تواند یکی از دانشجویان دانشگاه و یا یکی از اساتید دانشگاه باشد. حضار در برنامه کرسی آزاداندیشی با توجه به قالب برگزاری برنامه تعریف می‌شود. در عمده قالب‌ها نظیر گفتگوی آزاد دانشجویی، کرسی نقد، تریبون آزاد و... حضار برنامه نقش فعال داشته و می‌تواند در گفتگو شرکت نماید. در قالب‌های دیگر نظیر مناظرات دانشجویی اگرچه حضار برنامه شنونده بوده اما در انتهای برنامه با برگزاری پرسش و پاسخ نقش خود را در جهت دادن به موضوع ایفا کرده و می‌توانند در موضوع برنامه اظهار نظر نمایند. به تعبیر دیگر در تمامی قالب‌های برگزاری کرسی آزاداندیشی به دلیل درگیر شدن مخاطبان با موضوع برنامه حق اظهار نظر برای تمامی حضار وجود دارد.

❁ ماده ۹) اخذ مجوز

واحد کرسی‌های آزاداندیشی معاونت فرهنگی اجتماعی دانشگاه مرجع بررسی درخواست‌ها و صدور مجوز برای کرسی‌های آزاداندیشی است. این واحد موظف است در اسرع وقت به درخواست‌ها پاسخ دهد. برای درخواست برگزاری کرسی آزاداندیشی، محدودیت ویژه‌ای وجود نداشته و مجوز برگزاری برنامه با اولویت در دستور کار مسئولین دانشگاه است.

❁ ماده ۱۰) حمایت از متصدیان و فعالان آزاداندیشی

معاونت فرهنگی اجتماعی دانشگاه رسماً اعلام می‌کند، در صورت رعایت مؤلفه اخلاق و منطق در برگزاری کرسی آزاداندیشی، اظهارنظرها و ایراز عقیده‌ها، محرومیت و یا هیچ‌گونه هزینه دیگری را برای دانشجویان به همراه نخواهد داشت و این اقدام پیرو آیین‌نامه مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و در چارچوب مطالبات مقام معظم رهبری و قانون کشور است.

❁ ماده ۱۱) جایگاه کرسی‌های آزاداندیشی در دانشگاه

علامه طباطبائی و خدمات معاونت فرهنگی اجتماعی

برگزاری کرسی‌های آزاداندیشی و حاکم شدن فرهنگ عقلانیت در دانشگاه جزء اهداف اصلی و مهم مسئولین دانشگاه است. به ویژه با توجه به اینکه دانشگاه علامه طباطبائی بزرگترین دانشگاه علوم انسانی کشور است این ضرورت به صورت مضاعف در برنامه ریزی‌های مسئولین دانشگاهی وجود دارد. به همین دلیل معاونت فرهنگی اجتماعی دانشگاه به عنوان متولی موضوع

کرسی‌های آزاداندیشی علاوه بر تسریع فرایند اعطای مجوز برگزاری برنامه جهت ترغیب فعالان دانشجویی به برگزاری این برنامه خدمات ذیل را ارائه می‌کند:

- تأمین هزینه‌های اجرای هر برنامه
- اعطای گواهی حضور به فعالان و مشارکت کنندگان در برنامه
- تقدیر از برترین کرسی‌ها در پایان هر ترم و اعطای لوح تقدیر
- اعطای جوایز نقدی به کرسی‌های برتر در هر ترم تحصیلی
- اعطای یک امتیاز در انتخاب دانشجوی نمونه

❁ ماده ۱۲

هرگونه تغییر در این دستورالعمل منحصر در اختیار معاونت فرهنگی اجتماعی دانشگاه است.

❁ ماده ۱۳

این دستورالعمل در ۱۳ ماده در تاریخ ۱۳۹۵/۰۴/۲۸ به تصویب شورای فرهنگی دانشگاه رسیده و از همان تاریخ لازم‌الاجرا می‌باشد.

چگونه کرسی آزاداندیشی خوبی برگزار کنیم؟

برای برگزاری یک کرسی آزاداندیشی موفق و اثرگذار در فضای دانشجویی اقداماتی لازم است که در سه بخش گردآوری شده است:

۱٫۱. انتخاب موضوع، محورها و عنوان برنامه	۱. اقدامات قبل از برنامه
۲٫۱. انتخاب قالب برگزاری برنامه	
۳٫۱. انتخاب مکان برگزاری برنامه	
۴٫۱. تبلیغات مؤثر برای برنامه	
۵٫۱. ایجاد آمادگی در طرفین گفتگو	

۱،۲. مدیریت جلسه	۲. اقدامات حین برنامه
۲،۲. مستندسازی جلسه	
۱،۳. بازتاب جلسه	۳. اقدامات پس از برنامه
۲،۳. تداوم ارتباط با مخاطبان برنامه	
۳،۳. پیگیری مسائل مطروحه در جلسه	
۴،۳. بازطراحی و برگزاری برنامه بعدی	

🔗 توضیح اقدامات (گام به گام)

🌸 ۱. اقدامات قبل از برنامه

🔗 ۱،۱. انتخاب موضوع، محورها و عنوان برنامه

▲ اولین قدم در برگزاری کرسی آزاداندیشی، موضوع برنامه یا مسئله مشخص برای برگزاری برنامه است. چه مسئله‌ای می‌تواند ظرفیت گفتگورادر فضای دانشگاه فراهم آورد. پس انگیزه درونی و مسئله باید عامل حرکت به سمت کرسی آزاداندیشی باشد. ابلاغها و دستورها منجر به کرسی آزاداندیشی موفق نمی‌شود.

▲ مسئله دوم تمایز میان موضوع و عنوان است. موضوع برنامه، محور اصلی گفتگوها و هدف متولی از برگزاری برنامه است، اما عنوان واژه و عبارتی است که متأثر از موضوع در تبلیغات برنامه به نمایش

درمی‌آید. کارکرد اصلی عنوان، جذب مخاطب به برنامه است در نتیجه عنوان انتخاب شده باید جذاب، چالشی و به روز باشد تا دانشجویان را به سمت شرکت در برنامه جلب نماید.

▲ خوب است ذیل موضوع برنامه، محورهای چالش برانگیز معرفی شود تا زمینه‌های تضارب آراء مشخص شود و نشان داده شود، این موضوع ارزش گفتگو کردن را دارد. در ادامه مثال‌هایی برای تقریب به ذهن آمده است. در جدول زیر ستون سمت راست جذاب‌تر است یا ستون سمت چپ؟!

عنوان وزیر عناوین چالش برانگیز	موضوع
<p>واجب فراموش شده، یا ناقض Citizenship Rights</p> <p>- امر به معروف یا نقض حریم خصوصی - همه را نقد می‌کنم، اما نقد نمی‌پذیریم! - نهی از منکر، انجام وظیفه یا بروز کینه‌های درونی؟!</p> <p>- روسری من به توجه ربطی دارد؟ - منکر فردی یا حکومتی؟ بی‌حجاب مقصر است یا مدیر؟ - منکرات اخلاقی یا مفاسد اقتصادی هزار میلیاردی؟</p>	<p>امر به معروف و نهی از منکر</p>

امام خمینی (ره)

خط امام: صحیفه امام یا دفترچه
خاطرات بعضی‌ها!

- وارثان خط امام چه کسانی هستند؟
- امام: کاریزما یا ولی فقیه
- امام: در موزه، در حاشیه یا در متن؟!
- مخالف آمریکا یا در فکر رابطه با آمریکا؟!
- فرزندان امام؛ مادی یا معنوی؟!

رابطه با آمریکا

هنوز آمریکا هیچ غلطی نمی‌تواند
بکند؟

- رابطه با آمریکا؛ مرز آرمان خواهی و
منافع ملی
- از آمریکا چه گرفته‌ایم، به آمریکا چه
داده‌ایم؟
- از ذلت کودتای ۲۲ مرداد تا فشار
تحریم‌های هوشمند
- استقلال طلبی یا جهانی شدن؟!
- رابطه یا مذاکره؟!
- فرصت تاریخی یا عبرت تاریخی؟!

▲ انتخاب موضوع بر عهده متولی اجرایی است و باید با توجه به دغدغه‌های فردی یا تشکل انتخاب شود اما ویژگی‌هایی در انتخاب موضوع وجود دارد که موجب تأثیرگذاری بالاتر برنامه می‌شود؛

▲ موضوع باید موضوعیت داشته باشد! و جز مسائل اساسی و مهم کشور باشد. مثلاً بحث حول مدل توسعه کشور در مقایسه با موضوع حجاب دانشجویی!

▲ موضوع باید به روز و متناسب با اقتضائات و تحولات فضای جامعه باشد. مثلاً موضوع انتخابات ریاست جمهوری پیش رو در برابر موضوع اعدام‌های دهه ۶۰

▲ موضوع نباید بیش از حد عمیق و یا بیش از حد سطحی باشد. مثلاً تقابل نگاه فلسفی ملاصدرا و پوپر در دانشکده‌های غیرفلسفه موضوعی عمیق و غیرمتناسب با فضای فکری دانشجویان است و از طرف دیگر موضوعاتی حول وضعیت باشگاه‌های لیگ برتر فوتبال یا مبادلات بازیکنان اگرچه شاید برای تعدادی از دانشجویان جذاب باشد ولی بیش از اندازه سطحی بوده و مناسب نمی‌باشد.

▲ موضوعات باید مورد توجه و مورد دغدغه‌ی عموم دانشجویان دانشگاه باشد. به ویژه موضوعات علمی و گفتگو حول مسائل کشور در یک حوزه تخصصی می‌تواند موضوع جذابی برای گفتگو در سطح دانشکده باشد.

▲ موضوع باید ایجابی، روبه جلو و غیر منفعل باشد. کرسی

آزاداندیشی صرفاً محل پاسخگویی به شبهات فکری و سیاسی نیست بلکه باید جریان ساز و موج اولی باشد.

علاوه بر جذابیت در انتخاب عنوان لازم است عنوان انتخابی و محورهای گفتگو جانبدارانه نباشد به ویژه در موضوعات سیاسی. مخاطب باید بداند قبلاً در مورد موضوع داوری نشده و محل بحث و گفتگوی واقعی است.

استفاده از نظرسنجی در میان دانشجویان برای انتخاب موضوع نیز روش مؤثری برای درگیر کردن بدنه گسترده‌ای از مخاطبان با موضوع است.

۱.۲. انتخاب قالب برگزاری برنامه

قالب برگزاری برنامه باید براساس موضوع برنامه و شرایط دانشکده انتخاب شود. برای موضوعات تخصصی‌تر باید از قالب‌ها و ساختارهای علمی‌تر و منطقی‌تر استفاده کرد، نظیر میزگردهای تخصصی و یا کرسی‌های نقد نظریه و برای موضوعات عمومی‌تر و سیاسی‌تر باید از قالب‌های فعال‌تر مثل مناظره و یا گفتگوی آزاد دانشجویی بهره برد.

۱.۳. انتخاب مکان برگزاری برنامه

انتخاب مکان برگزاری برنامه مؤلفه بعدی است که با توجه به موضوع برنامه و ساختار برگزاری برنامه انتخاب می‌شود. مکان‌های مرسوم در برگزاری کرسی آزاداندیشی هرکدام شرایط ذیل را دارا هستند:

ویژگی‌ها	مکان
برنامه‌ی نسبتاً رسمی، جمعیت متوسط، حساسیت پایین	کلاس
برنامه‌ی رسمی، جمعیت بالا، حساسیت بالا	آمفی‌تئاتر
برنامه‌ی رسمی، جمعیت کم، حساسیت پایین	سالن کنفرانس
برنامه‌ی رسمی، جمعیت بالا، حساسیت پایین	مسجد یا نمازخانه
برنامه‌ی نسبتاً غیررسمی، جمعیت بسیار بالا، حساسیت بسیار بالا	صحن دانشگاه
برنامه‌ی رسمی و هم‌غیررسمی، جمعیت متغیر، حساسیت پایین	خوابگاه‌ها

۱.۴. تبلیغات مؤثر برنامه

یکی از عوامل مهم در موفقیت کرسی آزاداندیشی، تبلیغات مؤثر برنامه است. برنامه باید دیده شود تا مورد استقبال واقع شود و دیده شدن مهارت نیاز دارد. ابزارها و ایده‌های متنوع و فراوانی برای تبلیغات وجود دارد اما نکته مهم در همه آنها خلاقیتی است که باعث دیده شدن تبلیغ بشود. باید تبلیغات برنامه هم قسمتی از کار اصلی در نظر گرفته شود.

۱.۵. آمادگی محتوایی طرفین گفتگو

در هر برنامه آزاداندیشی طرفینی وجود دارد که ممکن است از دو نفر تا چند ده نفر را شامل شود. آمادگی محتوایی افراد عامل مهمی در داغ شدن و گرفتن برنامه است. باید برای آن برنامه ریزی کرد. با برگزاری جلسات کوچک تر قبل از جلسه اصلی، با توزیع نشریه حول موضوع گفتگو... باید فضای محتوایی گفتگورا کم و بیش ایجاد کرد. یامی توان قبل از برنامه از طرفین مناظره یا میزگرد یادداشت‌هایی با محوریت موضوع جلسه درخواست کرد. اگر اندیشه‌ای وجود نداشته باشد، آزاداندیشی‌ای هم وجود نخواهد داشت.

۲. اقدامات حین برنامه

۲.۱. مدیریت جلسه

در زمان برگزاری جلسه مهم‌ترین مسئله مدیریت جلسه است. برای این مهم وجود یک مجری کارشناس که نسبت به موضوع مطالعه کافی داشته باشد، ضروری است. مهم‌ترین وظیفه دبیر جلسه حفظ فضای عقلایی و منطقی جلسه است و اینکه گفتگوها حول موضوع جلسه صورت پذیرد. در برنامه آزاداندیشی نیازی به داور به معنای مصطلح وجود ندارد و اساساً قضاوتی راجع به اندیشه‌ها در برنامه لازم نیست صورت پذیرد، عمده هدایت بحث به معنای نگه داشتن گفتگوها در چارچوب موضوع و هدف جلسه است.

۲,۲. مستندسازی جلسه

مستندسازی جلسه و گفتگوها و اتفاقات آن، اقدام لازم دیگری است که زیرساخت پیگیری اقدامات پس از برنامه است و باید با دقت صورت پذیرد. در جلسات مناظره یا گفتگوی آزاد به ویژه در موضوعات عقیدتی و سیاسی ضرورتی بر ضبط صوتی یا فیلم برداری کامل برنامه نیست و تصویر برداری به صورت گزارشی و عکاسی توصیه می‌شود که امنیت و آزادی برنامه را تحت تاثیر قرار ندهد.

۳. اقدامات پس از برنامه

۳,۱. بازتاب برنامه

هر کرسی آزاداندیشی باید به خوبی بازتاب خبری داده شود. هر چه اخبار کرسی‌های آزاداندیشی بیشتر شود، فضای دانشگاه بیشتر به سمت گفتگو حرکت خواهد کرد و این به معنی مخاطب بالاتر و گسترده‌تر در برنامه بعدی است. در انواع ابزارهای مکتوب مثل نشریه و مجازی مثل تلگرام باید خبر برنامه و گفتگوها منتشر شود.

۳,۲. تداوم ارتباط با مخاطبان برنامه

هر دانشجویی ممکن است یکبار با توجه به موضوع مورد علاقه خود در برنامه شرکت کند، اگر در همان برنامه اطلاعات شرکت‌کنندگان ثبت شود و در ادامه به صورت مستمر در جریان برنامه‌ها، تبلیغات،

اتفاقات جلسات و ... قرار گیرد، فرد مستعدی برای حضور در برنامه‌های بعدی خواهد شد. به تعبیر ساده‌تر هر دانشجوی با زحمت به یک برنامه می‌آید، اگر آمد نباید او را از دست داد.

۳،۳. پیگیری مسائل مطروحه در برنامه

در هر کرسی آزاداندیشی مسائلی مطرح می‌شود که قابلیت پیگیری دارد. مثلاً اگر در مورد یکی از مسائل و مشکلات کشور کرسی‌ای برگزار شد و حاصل جلسه آسیب‌شناسی و گفتگوهای حول راه‌کارهای احتمالی صورت گرفت، اگر این برنامه و گفتگوها مکتوب و به مسئولین مرتبط کشور در آن موضوع ارجاع داده شود، هم برای کشور مفید خواهد بود و هم انگیزه فراوانی برای شرکت‌کنندگان در جلسه خواهد داشت.

۳،۴. طراحی و اجرای برنامه بعدی

طراحی و اجرای کرسی آزاداندیشی بعدی خود عاملی در ساخت فضای آزاداندیشی در داخل دانشگاه است. برنامه‌ها باید مستمر و پرتکرار برگزار شود. با چند برنامه فرهنگ دانشجویی و دانشگاهی تغییری نخواهد کرد. برگزاری متعدد و متنوع کرسی آزاداندیشی مهمترین عامل در تغییر این فرهنگ است.